

Tyresö kommun

barn-utb@tyreso.se

Rektorn vid Hanvikens skola

cathrine.sahlsten@tyreso.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hanvikens skola
i Tyresö kommun

Tillsyn i Hanvikens skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Tyresö kommun under januari till mars år 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hanvikens skola besöktes av Skolinspektionen den 12 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Hanvikens skola är belägen i området Trollbäcken i Tyresö kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. Vid tillsynstillfället har Hanvikens skola 75 elever i förskoleklass och 357 elever i grundskolan. Skolan bedriver timplanelös undervisning. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor. Fritidshemmets och förskolans verksamheter bedöms i separata övergripande beslut avseende hela kommunen.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för 2012/2013 nådde 86 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik och 84 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i svenska. Det är en högre andel än för riket där motsvarande siffra var 68 procent för proven i matematik och 78 procent för proven i svenska. Av skolans egen sammanställning framgår att 100 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena samma läsår.

Årskurs 6

Skolverkets statistik för läsåret 2012/13 visar att nästintill samtliga elever nått minst betyget E i årskurs 6 år 2013, vilket är högre än i riket.

Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena matematik (15,2) och biologi (14,3). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i geografi (11,9) och samhällskunskap (12,0). I de flesta ämnena är betygspoängen för skolans elever något högre än genomsnittet i riket.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen ser vid tillsynen av Hanvikens skola en verksamhet som i huvudsak uppfyller skollagens och läroplanens krav och som ger eleverna möjlighet att nå de nationella målen. Eleverna når goda kunskapsresultat och resultatet på de nationella ämnesproven för årskurs 3 och 6 ligger över genomsnittet för riket. Trots att eleverna visar goda kunskapsresultat bedömer Skolinspektionen att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder på några områden för att utveckla sitt arbete och ytterligare förbättra elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionen bedömer att skolan i större utsträckning behöver samordna undervisningen i olika ämnen för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Ett annat utvecklingsområde är elevernas möjlighet till inflytande över utbildningen. Det framkommer vid Skolinspektionens besök att eleverna har ett visst inflytande över skolmiljön via exempelvis klassråd och elevråd men Hanvikens skola behöver se till att eleverna ges ökat inflytande vad gäller undervisningen i klassrummen.

Hanvikens skola har tydliga rutiner för att identifiera och utreda elevers behov av särskilt stöd. Enligt skolledningen får också alla elever det stöd de har behov av. Utredningen visar dock att det finns brister i skolans beslut vad gäller anpassad studiegång. Vad gäller åtgärdsprogrammen behöver det framgå hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av tillsynen framgår vidare att Hanvikens skola behöver förbättra sitt arbete med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygsättning. Tillsynen visar att elevernas genomsnittspoäng är jämförelsevis låg i några ämnen och att det högsta betyget A förekommer mycket sparsamt i vissa ämnen. Enligt rektor kan de lägre resultaten i vissa ämnen bero på att några lärare är alltför stränga, snarare än att eleverna är svaga i dessa ämnen.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tyresö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 16 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I läroplanen anges vidare att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningens mål. I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Enligt eleverna finns det ibland en samverkan mellan olika ämnen till exempel fysik och matematik, men oftast sker undervisningen i de olika ämnena var för sig. Vid intervjuer med rektor och lärare framkommer att samverkan är ett utvecklingsområde på Hanvikens skola. Det finns visserligen lärare som integrerar flera ämnen inom sin egen undervisning, framför allt i de lägre årskurserna, men flertalet lärare samverkar inte med varandra kring olika ämnesområden. Enligt rektorn behöver samordningen utvecklas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller samordning av undervisningen i olika ämnesområden. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. I läroplanen anges att eleverna ska ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan att det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Tillsynen har visat att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna ett reellt inflytande över undervisningen. Vid Skolinspektionens intervjuer med rektor, elever och lärare på Hanvikens skola framkommer att eleverna har ett visst inflytande över både sitt eget lärande och över skolmiljön via de formella forumen såsom klassråd och elevråd. Dock framkommer att inflytandet över lärandet i de högre årskurserna behöver förbättras. Eleverna uppger i intervju att de mest gör det som läraren har bestämt på lektionerna men att de ibland får redovisa på olika sätt och att det är skillnad mellan olika lärare. Några av de lärare som Skolinspektionen intervjuat uppger att de tycker det är svårt att ge de yngre eleverna inflytande över *vad* de ska lära sig, och att det är lättare att ge dem inflytande över *hur* de ska lära sig. Elevinflytande är enligt lärarna ett tydligt förbättringsområde för skolan. Rektorn uppger att alla lärare vill att eleverna ska ha inflytande men håller med lärarna om att det är ett utvecklingsområde hur mycket inflytande eleverna ges i klassrummen. Rektorn berättar att exempel på förbättringsområden är olika redovisningssätt och upplägg av lektionerna.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser elevernas inflytande över undervisningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång där det framgår vilket lagrum beslutet grundar sig på, vilken bedömning av elevens kunskaper som beslutet grundas på och vilka ämnen som tas bort ur elevens utbildning.
- Se till att det framgår av åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Anpassad studiegång

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av några beslut avseende anpassad studiegång under innevarande läsår. Av besluten framgår att "ändringen är svenska, matematik och engelska". Det framgår inte vilka ämnen som tagits bort från elevens utbildning eller hur många timmar som ingår i de ämnen eleven läser. I beslutet saknas också vilket lagrum beslutet grundar sig på.

Skolinspektionen vill framhålla att ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Det är därför viktigt att det i beslutet framgår vilka ämnen som har tagits bort från elevens utbildning.

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska enligt skollagen utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram från Hanvikens skola som utarbetats under höstterminen 2013 och vårterminen 2014. I dessa anges bland annat elevens behov, mål som eleven förväntas uppnå och de åtgärder som skolan vidtagit eller avser vidta. Däremot är det inte alltid tydligt formulerat hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen konstaterar också att det i ett av besluten om anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av finns en konstaterad elevdiagnos angiven. Enligt Skolverkets allmänna råd blir de utredningar och åtgärdsprogram som utarbetas i kommunala skolor allmänna handlingar när de är färdigställda. Utredningar och åtgärdsprogram bör därför upprättas på ett sådant sätt att de tar hänsyn till elevens integritet, men ändå uppfyller skollagen.

Författning

3 kap. 9-12 §§skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Tyresö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att betygssättningen följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella proven och kunskapskraven i syfte att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning i skolan.

Motivering

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betygs sätts i enlighet med de författningar som gäller för betygssättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtroga med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Av tillsynen framgår att Hanvikens skola behöver förbättra sitt arbete med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning. Skolverkets statistik för

årskurs 6 år 2013 visar att den genomsnittliga betygspoängen för ämnena geografi och samhällskunskap ligger på 11,9 vilket är relativt lågt jämfört med andra ämnen. Vid en genomgång av Hanvikens skolas betygskatalog för årskurs 6 vårterminen 2013 framkommer att betyget A förekommer i mycket begränsad utsträckning, i vissa ämnen förekommer det inte alls.

Förra året fanns det enligt lärarna ganska stora skillnader mellan de betyg som sattes för årskurs 6 på höstterminen 2013 och de betyg som eleverna fick på vårterminens nationella ämnesprov 2013. Däremot kan inte lärarna redogöra för varför vissa ämnen har en lägre genomsnittlig betygspoäng. Enligt rektorn är Hanvikens lärare relativt stränga i sina bedömningar och vissa lärare är strängare än andra. De lägre resultaten i vissa ämnen kan bero på att läraren är alltför sträng, snarare än att eleverna är svaga i ämnena. Rektorn uppger att samsyn kring bedömning inte fanns dokumenterad och förankrad tidigare och att vissa lärarbyten kan ha påverkat betygssättningen. Utifrån införandet av den nya läroplanen och dess kunskapskrav var elevernas kunskapsresultat svårbedömda inför årskurs 6. Detta var en orsak till att betygen blev låga. Lärarna har varit med i kommungemensamma bedömningsgrupper och rektorn tror att betygssättningen kommer bli mer rättvis inför vårterminens betygssättning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tyresö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

9 kap. 20 § skolförordningen, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Isabel Wiberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under knappt en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en till tre dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.